Adaus la numĕrul 280 al „Dreptății“.

# FOAIA DE DUMINECA

## A ḌIARULUI „DREPTATEA“.

Nrul 52. Timișoara, in 6 Ianuariu 1895 (25 Decemvre 1894). Anul I.

## Procesul de presă al „Dreptății“.

Ceea ce am ḑis mai in ḑilele trecute eacă s'a implinit. Toți, chiar și cel mai sĕrac creștin, pot gusta in liniște și tignă dulceața sfintelor sĕrbători, numai unui popor intreg de trei milioane, poporului român din această țeară nu-i cu putință, nu-i slobod.

Dovadă este procesul de presă, care s'a ținut Vineri in 28 Decemvre nou a. c. aici in Timișoara contra „Dreptății“ și a „Foaiei de Duminecа“.

Redactorul respunḑĕtoriu al acestor foi, Domnul Dr Valeriu Branisce, a fost osĕndit la **doi ani prinsoare de stat, 1300 fl. pedeapsă** in bani sau alte **130 ḑile prinsoare, 119 fl. 70 cr.** spese de proces, eară sentența aceasta are sĕ se publice odată in cele două foi redactate de osĕnditul nostru luptătoriu.

Aceasta-i mângâierea și dăruirea cu care a invrednicit părintească stăpânire poporul și neamul românesc la sfintele sĕrbători ale Crăciunului din est an.

Pedeapsa e aspră, lovitura e grea și din tot mersul procesului se vede că ura cea mai mare, resbunarea cea mai insetată a imboldit la osêndire așa crâncenă asupra luptei sfinte a unui popor lovit și impilat după dragă voiă și după placul cel mai resfățat pentru că acest popor românesc doarme adênc incă și totuș este așa tare și așa plin de viață.

Cu prilegiul acestui nou proces de presă s'a dovedit din nou, că nici aḑi la sfêrșitul veacului numit al luminilor in care trăim, că nici după douĕḑeci și opt de ani de stăpânire ungurească, nici cei ce pîrĕsc, nici cei ce ḑic că-i vinovat, nici cei ce osêndesc pe pîrîtul nu cunosc sau nu vréu se cunoască poporul român și se știe de dorințele și de durerile sale.

Dar cum se poate acest lucru ne mai auḑit și necreḑut intr'un stat european?

Se poate, pentru că și cei ce pîrĕsc și cei ce osêndesc pe Români aici pe pământul locuit și lucrat de Români, din care toți trăiesc, unii cu chin și alții cu imbuibare, toți aceia multe vor fi invĕțênd și știind și vrênd, dară toți aceia nu sunt Români și cu toate aceste toți aceia nu-și dau truda nici cât iși dă goanga cea mai netrebnică se invețe și se cunoască limba, credința, firea, datinile, obiceiurile și necasurile poporului și nu vreau se fie drepți binevoitori ai neamului românesc.

Acesti osênditori cresc acasă, in școli, in societatea mare cu cunoștințe greșite despre Români, cu ură și nesuferire față de poporul român și astfel se fac osênditori nedrepți față de neamul românesc și, prin urmare, fac slușba cea mai rea și cea mai stricăcioasă țĕrii insași. Dară ei au jurat că vor fi drepți, fără ură și fără frică. Și ei au fost nedrepți, cu urĕ și cu frică. Și aceasta este rĕu preste tot dară in deosebi este rĕu țĕrii. Acestea le vom dovedí mai la vale.

Procurorul de stat sau fiscul crăiesc a pîrît deodată douĕḑeci și doi de articoli numai ca se poată loví in aceste foi, cari luptă pentru drepturile și libertatea națională a Românilor și din aceste ținuturi ale țĕrii. Cu mai puțini articoli pare că nici n'a avut nădejde.

Dară nici acesti jurați neromâni n'au putut ḑice la toți articolii pîrîți că redactorul ar fi vinovat.

Toți articolii pîrîți insĕ n'au fost altceva, de cât un resunet curat și pe față al plângerilor poporului, un strigăt de durere și de suferințe eșit din peptul milioanelor de Români.

Contra legilor n'a fost nimica.

In altă țeară adevĕrat liberă și constituțională n'ar fi cutezat nici un procuror de stat se ridice pîră contra acestor articoli, pentru că n'ar fi aflat jurați cari se-i dee lui drept și se ḑică că pîrîtul este vinovat.

Cu toate că și pe aici este de ajuns se pomenești numai numele: român, pentru ca sĕ se spărie toți cei rătăciți sau cei cu musca pe căciulă, totuș procurorul de stat in vorbirea sa lungă și lată nu s'a sfiit se ațițe pe acesti jurați cu scorniturі și se-i imbete de cap cu cele mai nerușinate neadevĕruri, cu falsificări istorice și cu batjocurirea intregului neam românesc, numai și numai ca se poată ajunge osêndirea pîrîtului.

Publicul românesc, bărbați și femei, tot oameni cu carte, cari au auḑit acele tunături sforăitoare ale procurorului, li-a fost milă de el și s'au scârbit că aceste le vorbește un om, carele poartă numele unui bărbat român ca cum a fost al fieertatului Gozsdu.

Mai ales prin mulțimea de verḑi uscate, cu cari procurorul a incercat se isbească in autonomia bisericei române naționale și in mai marii bisericei, in treaba școalei și a creșterii tinerimei școlare, și-a arĕtat neștiința, nedreptatea și ura sa pĕcătoasă.

Dacă dară și un procuror de stat, păzitoriul legilor, ispititoriul dreptății și al adevĕrului nu mai are in cotro, ci este silit sĕ se folosească de armele neadevĕrului, ale urei și ale fricei nu pentru ca se facă bine și dreptate, ci pentru ca se molcomească setea de resbunare, se implinească dorul de lovire și de nimicire, atunci causa ce o apĕră un astfel de procuror este o causă slabă și rea.

Chemarea și datorința unui procuror de stat adevĕrat in această țeară cu mai multe popoare, este cu mult mai gingașă, mai mare și mai măreață și la nici o intêmplare nu ii se șede și nu-i slobod se lucre cu armele inegririlor și batjocurilor neintemeiate și cu spurcata armă a minciunii atunci, când are se respândească lumină, se stătorească adevĕrul și se inrădĕcineze respectul de lege și pacea intre popoare.

De acea dară credința noastră este neclătinată, că procurorul in acest proces de presă a lucrat numai la indemnul negru al inimii sale și numai după știința sa proastă și după priceperea sa greșită, dară nici de cum după dorința și in numele poporului maghiar.

Poporul maghiar este cu mult mai bun și mai nevinovat de cât se ardă de setea urei și a resbunării și poporul maghiar este in multe privințe tocmai așa de necăgit și de amărît ca și poporul român și nu are nici voiă nici rĕgas se umble cu speculе blăstĕmate, cum o fac aceasta renegații sĕmĕnători de ceartă și vrajbă.

Poporul român și cel maghiar au [illegible] in pace multe sute de ani și vreau [illegible] iască așa și in viitoriu și totdeu[illegible] aceasta nu se va puté, atunci nu [illegible] român va fi de vină, ci alții.

De vină vor fi aceia, cari își inch[illegible] că ei sunt buni de faguri, eară poporul țĕrii numai de jug și de rug.

Fără mâniă și fără fățăriă, din inimă curată și cu durere o spuuem dară, că cu un proces așa neintemeiat procurorul a făcut cea mai slabă slujbă stăpânilor sĕi, eară pe luptătorii pentru adevĕr și dreptate nu i-a infricat nici un minut.

Toate acestea îi le-au spus mai limpede ca lumina soarelui apĕrătoriul pîrîtului, Dl Dr. Miloș Stefanovici advocat in Poșon și fruntaș al partidului național slovac din Ungaria și tot acestea ii le-a dovedit și pîrîtul redactor responsabil Dr. V. Branisce.

Amêndouĕ vorbirile așa numite de apĕrare dau de gol pîra procurorului de stat și arată că cine sunt adevĕrații vinovați la tulbureala și nemulțămirea cea mare din țeară.

Curtea cu jurați insĕ, care nici ideiă n'are de istoriă, limbă, literatură, politică română, de Român și românească, a fost de altă părere, a creḑut procurorului și a ḑis că pîrîtul este vinovat. Eară tribunalul la

rêndul sĕu a dat pedeapsa scrisă la inceputul acestor rênduri. Apĕrătoriul al doilea, Dl Coriolan B r e d i c e a n u advocat in Lugoş, a dat recurs de nimicire la Curia din Pesta. Recursul este prea bine şi tare intemeiat in lege.

Până la sosirea hotărîrii Curiei osênditul a rĕmas pe picior liber stând pentru Dsa chizeşi Domnii C. B r e d i c e a n u şi Emanuil U n g u r i a n u cu legătuială de c i n c i m i i floreni.

Procesul de presă pus in spatele acestor foi este fără păreche pân acuma in istoriă, este chiar cu coarne şi nu s'a intêmplat cu nici un popor, cu nici o foaiă din această ţeară, de cât numai cu noi Românii. Apoi nu-i aceasta semn de dreptate, de dragoste şi de curagiă mare?!

Toate ca toate, dară mai tare ne-a intristat şi ne-a durut, că la acest proces de presă puternicii nici de cum n'au lăsat se fie de faţă economi plugari români. N'a fost modru ca un Român in frumosul port naţional, cu opinci şi cojoc se capete un bilet de intrare. Dară nici prin uliţi nu le-au dat pace. Toată armata poliţiei a fost in picioare şi n'a suferit nici trei patru plugari la un loc. Eară unui Român din Liget care a cerut bilet îi s'a rĕspuns: Du-te mai intâiu şi fură, apoi vină la judecată.

O p i n c a r o m â n ă d a r ă a f o s t p r i g o n i t ă!

Ea a fost prigonită şi acum, când a venit din indemnul sĕu liber ca se arete că este una şi simte una cu acei fii de carte ai sĕi, cari luptă şi se jertfesc pentru po-...rul intreg.

Opinca română a fost impedecată in tot ... ca se nu poată fi de faţă, se nu ...e nu vadă cum ii se face nedrep-...ománului şi cu câtă ură se vorbeşte de el, numai ca se-l poată goní şi se-i poată infunda gura mai uşor.

Pentru ca se arĕtăm cât de mare a fost frica stăpânitorilor drepţi şi curaţi mai insemnăm, că din seara ḑilei de 27 Decemvre, toată ḑiua de 28 Decemvre şi până la ameaḑi in 29 Decemvre nou, unii membri ai redacţiunii şi in deosebi persoana redactorului respunḑĕtoriu al acestor foi au fost incungiuraţi de panduri pe faţă şi in ascuns şi urmăriţi in toate mişcările lor. Se temeau şi de umbra lor.

Se pricepe că toate foile străine au cântat pe o strună cu procurorul şi i-au ţinut isonul intru toate.

Nu-i mirare dară dacă poporul s'a amărît până in fundul inimei. Dară poporul vĕḑênd că capii şi conducătorii sĕi nu se codesc, ci stau cu fruntea ridicată, poporul incă s'a purtat in cea mai bună rênduială, nu şi-a perdut cumpĕtul, ci şi-a crestat păţania la rĕvaşul cel mare pentru alte ḑile mai bune şi impregiurări mai potrivite.

P o p o r u l r o m â n i a r t ă, d a r ă n u u i t ă.

Dară nedreptatea, ura şi frica cea mai mare s'a arĕtat, când procurorul de stat a strigat la sfêrşitul vorbirii sale şi a băgat vină, că pîrîtul redactor incă este din familia lui H o r i a şi C l o ş c a, A x e n t e şi A v r a m I a n c u.

Nici o ruşine, nici un pĕcat!

Noi toţi, pe cari ne doare inima de neamul nostru, toţi suntem din familia lui Horia şi Cloşca, a lui Axente şi Iancu, insĕ nu in inţelesul priceput de procurorul, ci in alt inţeles mai măreţ şi mai sfânt...

Plini de grige şi de durere aşteptăm şi petrecem dară in est an sfintele sĕrbători ale Crăciunului; insĕ tăria şi nădjdea poporului român aḑi nu o mai poate frânge nici dureri, nici prigoniri, nici prinsori.

Pre cum cu mărire a invins lumina Dumneḑeiască a adevĕrului şi a dreptăţii; pre cum a fost de strălucită isbânda dragostei asupra urei şi nedreprăţii, aşa va invinge şi dreapta causă a poporului român numai dragoste se avem cătră ea şi credinţă neclătită in luptă.

S ĕ r b ă t o r i f e r i c i t e!

## De la fraţi — la fraţi.

In sĕptĕmâna trecută s'a cernut in dieta din B u c u r e ş t i rĕspunsul ce avea sĕ se dee la cuvintele regelui României Carol I, cu care a deschis dieta statului român naţional şi neatêrnătoriu.

Cu acest prilegiu mai mulţi deputaţi ca G r ă d i ş t e a n u, F i l i p e s c u, F l e v a, L a h o v a r i, S t u r z a, B a r b u, B a l ş u şi alţi mulţi au pomenit şi au vorbit şi despre soartea noastră a Românilor din Ungaria, Ardeal şi Bănat şi au inşirat suferinţele şi prigonirile ce purtăm şi răbdăm din partea puternicilor pentru că noi ţinem una cu capul la limba şi la naţia noastră.

Toţi au vorbit numai bine despre noi, şi ne-au mângăiat ca fraţi adevĕraţi că ne vor şi sprigini dacă vom fi oameni ca şi pân acuma.

Această sfătuire din Bucureşti s'a auḑit şi in I t a l i a şi fraţii nostri italieni au rĕspuns asemene frumos şi cu imbărbătare pentru noi şi pentru lupta noastră.

Despre aceste ii s'a scris mult din Bucureşti foii noastre „D r e p t a t e a“. Din această scrisoare noi publicăm următoarele rênduri cari trebue se ni le insemnăm bine pentru că vin de la fraţii nostri:

Pentru noi, cei de dincolo, atât discuţia din cameră, cât şi cea din senat este de o importanţă mare, pentru că in ambele corpuri legiuitoare române, obiectul predominant al discuţiei a fost c e s t i u n e a n a ţ i o n a l ă; şi cu plăcere constat, că de astă dată aproape

# FOIŞOARA.

## Colinde.

O! ce veste minunată,
In Vitleem ni se-arată;
Că a născut prunc, din Duchul sfânt,
Fecioara curată.

Mergênd Iosif cu Maria
In Vitleem a-se 'nscrie,
Intr'un sălaş, lângă oraş
A născut pre Christos.

...ce fiiul cel din vecie
Ce l'au trimis tatăl mie,
Ea se-l nască, el se-l crească,
Se ne mântuiască.

Păstorii vĕḑĕnd o zare
Din ceriu o lumină mare,
Ei fluerau, ângerii cântau,
Cu toţi se bucurau.

După o stea luminoasă
Dintre celelalte aleasă,
Trei crai mergeau, daruri aduceau,
In genunchi au căḑut.

Acelora se le urmăm
Credincioşilor se strigăm:
Mărire ţie, celui din vecie,
Puternice Doamne.

*

Toate limbile plesniţi cu mâuile
Lăudaţi pre Christos, toate neamurile,
Pre cel ce astăḑi din Fecioară s'a născut
Toată lumea de bucurie s'a umplut.
Dacă Fecioara pe Fiiul a infăşat
In iesle dobitocească l'a culcat,
Steaua de la rĕsărit a strălucit
Sfântă naşterea lui Christos a vestit,
Cei trei crai de la Persida au venit
Cu daruri in Vitleem ei au sosit,
Şi venind ei in Vitleem au aflat
In peştere prunc strălucind luminat,
Vĕḑênd pre Isus prunc in iesle culcat
Cu bucurie toţi lui s'au inchinat,
Aur, smirnă şi tămâe au adus
Scumpe daruri inaintea lui au pus,
Cu păstorii şi noi se ne veselim
Cu munţii şi cu chiedrii se dânţuim,
Credincioşii cu ângerii se cântăm
Şi toţi impreună se ne bucurăm,
Că impĕratul nostru Christos s'a născut
Şi blăstĕmul strămoşilor s'a perdut,
Turma lui cea aleasă a mântuit
Tuturor bucurie a strălucit,
Trimiţind poporului mântuire
Pre pământ pace şi bună voire,
Mărire naşterii lui Christos se fie
Totdeuna acum şi până 'n vecie.

## Neamului românesc.

Mai multe ḑile triste de cât senine
Avut-ai, o, dulce neam românesc!
Mai mult rĕu de cât bine
De mult duşmanii iţi doresc.

Veacuri lungi ai fost in robie
Cu a tiranului lanţuri tu ferecat
Cugetând duşmanii că pe vecie
Se le fi supus şi tot aplecat.

Inăbuşit 'ţi era glasul
Răpită libertatea, călcată stima,
Oprit 'ţi era tot paşul
Uitată cu totul originea.

Pe pămêntul udat cu sânge
De strămoşii sĕi martiri
Vedeai bietul român cum plânge
De a tiranului grele asupriri.

Puţine neamuri suferit-au atâta chin amar
Cât tu, o dulce neam românesc,
Stând insĕ drept in picioare ca falnicul stejar
Ai ḑis — sufer şi in necasuri mĕ oţelesc.

Căci suna-va odată oara in care se-mi resbun
Se infrâng tiranul şi lanţurile grele
Se-mi capĕt libertatea şi dreptul străbun
Căci rĕu apasă lanţul de mult oasele mele.

A l i b u n a r i u, N i c o l a e Ţ i n ţ i a r i u.

toți vorbitorii și-au ridicat graiul in favorul nostru, și toți au vorbit ca prietini puși in deplină cunoștință de causă, — sĕmn, că nĕcasurile și suferințele noastre sunt astădi bine cunoscute și bine ințelese din partea tuturor fraților nostri din România, fără deosebire de partid.

Din Roma a sosit in București o telegramă de cuprinsul următoriu: „277 deputați, aparținĕnd diferitelor partide ale camerei, au adresat președintelui, prin mijlocirea biroului, o moțiune, după care, camera, inspirându-se de principiile de drept public, care a dat esistență Italiei, esprimă cea mai mare simpatiă cătră poporul român, care luptă in mod așa de nobil pentru apĕrarea independenței și a comunei lor naționalități latine".

Lucru prea firesc, că un act atât de insemnat al majorității camerei italiene, a pus in mișcare și in ferbere neobicinuită intreaga cameră română.

Primul vorbitoriu, care a pus cestiunea in discuțiune a fost dl Jonel Grădișteanu care propune inmediat după deschiderea ședinței, ca fată cu actul celor 277 deputați italieni, cari au cerut președintelui lor, ca acesta in numele lor se salute pre românii luptători pentru drepturile lor, camera română se autoriseze pe președintele ei, ca se mulțămiască deputaților italieni. (Aplause sgomotoase). Se scoală apoi dl N. Filipescu și declară, că este perfect de pĕrerea dlui Grădișteanu; totuș, pe motivul, că președintele camerei române n'a primit nici o comunicare oficioasă, deputații români se rĕspundă prin o adresă privată, fără a lua calea oficială.

Dl N. Fleva, combate pĕrerea dlui Filipescu, și cere, ca camera română de astădată se pună la o parte certele politice și se țină cestiunea la inălțimea la care a ridicat'o camera italiană. (Aplause).

Moțiunea presentată Camerei române de dl deputat I. Grădișteanu și subscrisă de 38 deputați:

„Camera română, fată de moțiunea subscrisă de 277 deputați din camera italiană, prin care esprimă sentimentele de admirația poporului român de la Dunăre, — se crede obligată la rĕndul sĕu, a esprima sentimentele sale de recunoștință și iubire camerei mume, care nu uită nici odată vlăstarele sale, trimițindu-le cuvinte de incuragiare pentru lupta ce duc in interesul conservării drepturilor naționalităților și in deosebi celor de rassă latină".

Nesmintit că cestiunea se va mai discuta in camera română, atunci când moțiunea presentată se va pune la ordinea dilei conform regulamentului. Și până atunci insĕ deputații români au acceptat propunerea dlui Nicu Filipescu, si incă eri seara au trimis fraților din Italia următoarea telegramă semnată de 77 deputați români:

„Profund mișcați de manifestația semnificativă făcută de 277 membri din parlamentul italian, subsemnații membri ai camerei române vĕ rugăm ca pre cel dintâiu semnatar al moțiunei presentată președintelui camerei italiene, se esprimați colegilor Dvoastre sentimentele noastre de recunoștință pentru generosul și prețiosul sprigin pre care in mod spontaneu ați dat causei române, Vĕ asigurăm de afecțiunea nealterabilă ce o păstrăm Italiei leagănul latinității".

Telegrama a stilisat'o dl N. Filipescu și s'a trimis la adresa deputatului italian Imbriani.

Ei bine, ce dice oare domnul Kálnoky. Și lucrurile acestea tot Liga culturală din București le-a pus la cale?!

Brutus.

---

## Invitare la prenumerațiune.

„Foaia Duminecei", intocmită pentru trebuințele poporului român, va apare și mai departe odată pe sĕptĕmână.

Prețul de prenumerațiune este:

pe un an 2 fl. sau 4 corone

pe $^{1}/_{2}$ an 1 fl. sau 2 corone.

Abonamentele se fac mai cu inlesnire prin mandatele postale. Rugăm a ne scrie bine și cetet adresa intreagă, adecă numele, locuința, poșta din urmă a abonentului, pre cum și timpul de abonament.

„Foaia Duminecei" va apare de la anul nou incolo sub redactorul sĕu propriu responsabil in mărimea sa de pân acum, insĕ nu mai mult ca adaus la diariul „Dreptatea."

Abonamente și reclamațiuni se trimit la adresa administrațiunii, toate celelalte scrisori la adresa redacțiunii „Foaia Duminecei" in Timișoara (Temesvár, Zápolyagasse Nr. 6).

**Administrațiunea.**

---

## Cronică.

**Românii din Torontal.** Unul dintre corespondenții nostri din Torontal ne scrie, că in 26 Decemvre s'au cuminecat cei 315 elevi ai școalei poporale din Comloșul-mare. Anume acești elevi sunt impărțiți astfel, că in clasa intâiă sunt 73, in a doua 103 băieți, eară in școala fetelor sunt 139 fetițe, cari cercetează regulat și in fie-care di școala. E neincungiurat de lipsă dară sĕ se mai inmulțească clasele și invĕțătorii, pentru ca sĕ nu se intêmple și aici primeșdia ca in comunele curat românești Torac și Vălcani, unde s'au intemeiat școale comunale. —

Alegătorii români din cercul Comloșului s'au purtat de astădată cu toată vrednicia alegĕnd un român de membru al congregațiunii Torontalului, pe Dl Iuliu Bogdan. E rĕndul la alesul acuma ca și el se-și facă datorința. Vom aștepta și vom vedé. —

**Petrecere română in Vărădia.** Luni in 7 Ianuariu n. 1895 adecă a doua di a Crăciunului reuniunea de cântări și musică română gr. or. din Vărădia arangează acolo concert impreunat cu teatru și joc sub conducerea Dlui Pau Farca jun. dirigentele corului. Programul de cântări conține tot piese alese. Piesa teatrală este „Medicul fără voiă" comedia in 3 acte. Prețurile: locul intâiu 50 cr. al doilea 30. cr. al treilea 20 cr. de persoană. Inceputul la 7 oare seara.

**Apel cătră publicul român.** Rugați fiind din partea unui anonim, ca se-i căștigăm portretul marelui nostru istori[illegible] Maior, ne adresăm prin ace[illegible]ta [illegible] public român ca, avênd cineva acest [illegible] se binevoiască a se insinua la red[illegible] diariului nostru, de unde numitul [illegible] va cumpĕra numai de cât.

---

## Poesiă poporală.

(Din Cebza, comitatul Torontal.)

Frundă verde nucule
Nu-mi mai cânta cucule,
Inzĕdar m'ai tot câutat
Căci mândra tot m'a uitat.

De te-aș prinde cucule
Nu ți-aș mai da calea mĕ
Căci tu cu al teu cântat
Ți-ai făcut numai pĕcat.

Cucule pasĕre neagră
Mergi la mândra mea ingrabă
Cântă-i și o 'nveselește
Intreab'-o de mĕ iubește.

Sboară cucule mai tare
S'o afli la preumblare,
Prin grădină singurea
Ca se poți vorbí cu ea.

Și se-i ceri un revaș mĕi!
Subscris chiar de mâna ei,
Se vĕd dacă mĕ iubește
Ori cu altul fericește.

Purece.

---

## Poesii poporale.

### Cătănia.

Frundă verde, foaie lată,
Neamțule, crucea te bată;
Iai feciorii de la tată,
Și drăguții de la fată.
Mergi drace in cănțălărie
Și te bagă 'n cel ce scrie
Feciorii la cătănie!
Bagă-te și printre cărți
Bagă-te și 'n domnii toți.
Neamțule periți-ar vița
Și ți-ar putredí sĕmința.
Până-s pruncii mititei,
Tu nu bagi seamă de ei;
Dacă pruncii cresc in sus,
Tu mi-'i duci la numĕruș.
Cresc frumoși, și mult mi-s dragi,
Le dai pușca și nădragi,
Care-s uriți, bulendroși
Ii ții acasă voioși.
Vin acasă, vin in sat,
Și cânii pe ei se bat.
Câți feciori de treabă fură
Toți cătane se făcură
Niște urîți ce au rĕmas,
Tragu-și căciulele pé nas
Și fac la fete nĕcas.

### Leneșul.

Lunea, Marția n'am lucrat.
A ținea m'am apucat.
Mercurea e sĕrbătoare,
Te scapă de multe boale.
Apoi Joile 's legate,
Nu lucru se-nu fac păcate.
Vinerile le cinstesc
Și nu mĕ prea ostenesc.
Sâmbĕtă când aș lucra,
Gata ĭi popa cu toaca.
Taci părinte nu toca,
Că eu incep a lucra.

### Strigăte.

Dis'a maica, că mĕ scoate,
De la câte rele toate,
De la două nu mĕ poate:
De la mândra, de la moarte.

Eu mândruțo plec, mĕ duc,
Pleacă-te sĕ te sărut;
Se te sărut de călare,
Se-mi pară drumu'mi plimbare.

**Legea poliţiei de câmp.** De la un corespondent primim următoarele: Am onoare a comunica referitoriu la rĕspunsul din „Foaia Duminecei" nr. 50 in poşta redacţiunei cumcă in comit. Caraş-Severin deja circulează o cărticică pre la casele comunale: „Articlul de lege XII din a. 1894 despre economia agriculturală şi despre poliţia rurală". Ediţiunea ministeriului reg. ung. de interne, Budapesta 1894, 8° (preţul 30 cr.) pagini 53.

Tot lângă aceasta broşură s'a mai tipărit o ediţiune oficioasă de altă cărticică mai voluminoasă sub titlul: „Ordinaţiunea esecutivă la art. de lege XII 1894 despre economia agriculturală şi despre poliţia rurală", Budapesta 1894 de 166 pagini (preţul 1 fl. 20 cruceri).

Se poate căpĕta şi la Dl E. Micu, in Ohaba-sêrbească p. u. Batta (Krassómegye).

**Biserica română din Maiere** a mai primit următoarele daruri creştineşti: Prin colecta Dlui Ilie Curescu, president la comun. de avere din Caransebeş au incurs: de la Dsa 2 fl. apoi de la Dnii Vasile Segercian, Al. Bălaş, Stachiu Popovici, Sölösy, neligibil, Diaconovich câte un fiorin, N. N. de Stoica câte 50 cr. La olaltă 9 fl. v. a.

**Concert in Costei.** Tinerimea plugarilor români din Costei lângă Vêrşeţ va da acolo in 7 Ianuariu n. 1895 concert impreunat cu joc. Se va da şi piesa teatrală „Cârlanii", vodevil in un act de Negruzzi.

**Producţiune teatrală in Biserica-albă.** Corul vocal român din Biserica-albă arangiază in preseara de s. Vasiiu (31 Decemvre st. v.) o producţie, cu un program foarte interesant. Se va juca „Campanela d'argint" operetă in 1 act de F. Boissière trad. din francesă de N. Stupariu. Solii şi corurile mixte din aceasta piesă sunt foarte frumoase şi melodioase. Sujetul istoric din al XVI seclu. C[illegible]mele — procurate anumit din Vien[illegible] foarte elegante şi fidel istorice. La [illegible] [illegible]ţii corul va suprinde publicul cu [illegible] comice şi anume: „Pescarii italieni" [illegible]erlinii şi ghigerlinele Vienese" in [illegible]riginale, incă îşi vor avé efectul [illegible]m detaiat se va distribuí mai târ[illegible]ncul român va sprigini ca şi până [illegible] producţia acestui cor şi cei cari doresc a participa se nu aştepte invitare separată, ci se participe in numĕr cât de mare.

**Românii in armată.** Anuarul militar statistic al armatei Austro-ungare pro 1893, apărut ḑilele acestea, face următoarea constatare relativă la aptitudinea corporală a feciorilor obligaţi la serviciul militar, impărţiţi după naţionalităţi: Mai mulţi feciori apţi pentru serviciul militar s'au aflat, in proporţie cu numĕrul, intre Români, după aceea urmează Croaţii, locul al treilea îl ocupă Maghiarii, după acestia vin succesiv Rutenii, Germanii, Cehii şi Polonii.

**Numiri şi inaintări in armată.** Din monitoriul militar aflăm că maiestatea Sa a denumit cu rangul de la 1 Ianuariu 1895 de oficeri in reservă la armata comună şi pe următorii: Vasilie Avramescu la regimentul de infanteriă numĕrul 61, George Iuga, Ioan Simon, Ioan Cristian, Leontin Motea, Cornel Cristea, Alesandru Balcu, Augustin Andrea, Ilarian Dancăş; apoi de cadeţi in reservă subştituţi de oficeri şi pe: Octavian Popescu, Simion Ilie, Iuliu Hamzea, A. Balcar, Vasilie Vasilievici, George Morariu, Francisc Bárdoşi, Iosif Rus, Iuliu Popovici, George Damian, George Cucuţ, Augustin Ferenţiu, Constantin Berariu, Stefan Angel, Pavel Bălteanu. La honveḑi pe: Ioan Şliam, Aurel Pop, Ioan Prescură, Liviu Bitea, Iuliu Nicolaevici, Mihaiu Vuici, Vasilie Magda şi Gregorie Mêrza.

**Noue prigoniri.** Din Türr de lângă Blaşiu se scrie, că protopretorul Blaşiului a făcut perchisiţie in casa invĕţătoriului Făgărăşan, pentru că femeia invĕţătoriului a colectat mai multe obiecte pentru tombola din Bucureşti. După o perchisiţie şi un interogatoriu mai lung, obiectele colectate le-a confiscat.

**Petrecere cu dans in Abrud.** Inteligenţa română din Abrud invită la petrecerea impreunată cu dans, ce se va arangia Luni in 26 Decemvre 1894 (7 Ianuarie) 1895 in sala magistratului orăşenesc din Abrud, (mai nainte ospĕtăria „la Româncuţa".) Dansului va premerge piesa teatrală: „Pentru ochii lumii" sau „Cum se imbată lumea cu apă rece." Comedie in 2 acte. Localisată după Labiche de Virgil Oniţiu. — Preţurile locurilor: Locul I. 1 fl. Locul II. 80 cr. Locul III. 60 cr. Partere 40 cr. Inceputul precis la 7 oare şi jumĕtate. Bilete se vênd in prăvălia domnului Samuil David şi seara la cassă. Venitul curat e destinat pentru imbrăcarea copiilor săraci.

**Producţiune şi petrecere in Braşov.** Societatea sodalilor români din Braşov invită la producţiunea şi petrecerea colegială, care se va ţiné Dumineca in 25 Decemvre st. v. 1894, ḑiua de Crăciun, in sala hotelului Central nr. 1. Inceputul la 7 oare seara. După producţiune urmează dans, incepênd cu „Căluşerul şi Bătuta".

**Concert in Sân-Miclăuşul-mic.** Corul vocal bisericesc gr. or. român din Sân-Nicolau-mic sub conducerea Dlui Simeon Muntean din Muraniu arangează Luni a doua ḑi a naşterei Domnului (26 Decemvre v. 1894) in sala cea mare a ospĕtăriei lui Iosif Piller din loc un concert impreunat cu joc. Pentru comitetul arangiatoriu: Blaşiu Codrean, preşedinte, Georgiu Adam, cassariu. Victor Stoicoviciu notariu. Preţul de intrare pentru familiă 1 fl., pentru persoană 50 cr. Inceputul la 7 oare seara. Ofertele marinimoase se se trimită la adresa lui: Georgiu Rancu in Sân-Nicolau-mic u. p.. Uj-Arad. Bilete de intrare se pot căpĕta seara la cassă. Programul: 1. Cuvênt de deschidere rostit de preşedintele comitetului arangiatoriu. — 2. „Mulţi ani" esec. de cor. vocal. — 3. „Salutarea patriei" cor. bărb. — 4. „Cui a cântat cucul", declam. de coristul Georgiu Netin. — 5. „Pe ai ţerei" cor. bărb. — 6. „Uită mamă" cor. bărbătesc. — 7. „Moş Martin" decl. de coristul Sava Grosav. — 8. „Cucuruz" cor. bărb. — 9. „Preotul şi Văcariul", dialog rostit de coristu: Luca Perin şi Mihaiu Rujescu. — 10. „Spiritul" cor. bărb. — 11. „Taci bărbate" doina I.-al P. Moisa. — 12. „Baba Ana" decl. de coristul: Dimitrie Perin. — 13. „Iubirea" cor. bărb. — 14. „Dragoş in Moldova" decl. de coristul: Petru Elieviciu Radu. — 15. „Junimea Parisiană" cor. bărb. — 16. „Florea lui Petac" decl. de coristul: Dimitrie Burfece. — 17. „Osteanul român" cu sopran in 6 voci. — 18. „Ḑis'a badea" cu sopr. in 6 voci. — 19. „Vlăduţu mamei" decl. de preşedintele corului Luca Perin. — 20. „Resai lună" cu supr. in 6 voci. — 21. Cuvênt de inchidere rostit

## Stan păţitul.

(Incheiarea).

Stan ajungĕnd in cetatea pomenită, îşi legà [illegible]l de un frăgariu şi incepù a da mână de [illegible]riu lucrătorilor; ear când fu vremea de ple[illegible] [illegible]ăteasa îl rugà se iasă afară din cetate [illegible]sĕ-şi lase oasele prin pustietatea acea. [illegible] nu voí! Atunci impĕrăteasa eşí cu lu[illegible]ĕi, şi incuie uşa cetăţii; lăsând in lăun[illegible] [illegible]tan. Stan îşi aşeḑà calul intr'un grajd, [illegible]l in urma culcuşului. Aruncându-şi [illegible]virea in dreapta, vĕḑù el o casă mare, mare, şi se socotí că aci va fi aflând un pat bun şi moale; plecà dară pre trepte in sus. In chilia [illegible]ntâiu nu vĕḑù altă de cât un scaun, in a doaua eară aşa, in a treia, a patra, a cincia şi şasa tot aşa, abia in chilia a şeptea aflà el un pat, apoi o masă pre care era o lumină şi o carte. Lângă masă era şi un scaun. Stan se desbrăcà, se aruncà in pat, şi incepù a frunzări prin carte ca se-i vină somnul. Pre la 12 oare aude apoi Stan ceva sgomot prin curte ca cum ar fi o căruţă. Stan tace şi ceteşte. Deodată se aude „zdup" uşa de la chilia dintâiu, „zdup" de la a doaua, de la treia, de la a patra, a cincia şi a şasa. La a şeptea uşă incepù acum a bate cineva. Stan nu se mişcà din pat, ci ḑice: „poftim şi intră dar deşchideţi singur uşa, că nici mie nu mi-au deschis'o alţii! In chilia intrà o fiinţă omenească imbrăcată in negru de sus până jos. Stan puse cartea la o parte incepù a căuta la oaspele sĕu. Deodată Stan sare din pat şi voeşte se iasă afară sĕ-şi vadă de cal, dar necuratul — căci el era, îi oprí drumul şi prinḑĕndu-l de mână îl trase inapoi cătră masă făcĕndu-i semn se ia lumina in mână şi se vină după el. Stan îl pricepù şi-i urmà. Plecară cătră o peşteră. Ajunşi la locul acela necuratul deschise uşa şi intrà in lăuntru, iar Stan după el. Merseră ei cam o poştă prin pămĕnt când ajunseră la o altă uşă lângă care era o sapă.

Necuratul ḑise acuma lui Stan se ia sapa in spate, ear cu cheia ce se afla pre părete se deschidă uşa cea incuiată. N'ai grijă că l'o asculta Stan! Cine-a inchis uşa acea o şi deschidă ḑise, el, iar sapa nu-i a mea, nu am dară nici un drept a pune mâna pre ea!"

Necuratul tremură odată de mânie, luà sapa pre umere, deschise uşa şi amêndoi intrară in o criptă (un loc ziḑit in pămĕnt unde se pun morţi cu sicriurile lor.) Necuratul puse apoi sapa jos, şi ḑise lui Stan se sape acolo, unde stă dênsul cu picioarele! — „Ba eu ḑeu nu voiu săpa, ântâi pentru că nu vreau, a doaua pentru că pre locul acesta eu nu am pus nici o mână de pămĕnt! Sapă tu!" Necuratul se puse şi săpà o groapă de doi paşi dar cam afundă. De odată dede cu sapa de un sicriu, şi făcĕnd semn lui Stan îl arătă; — „Vĕd — îi ḑise Stan. Şi ce a fi?" Când rostí Stan cuvintele acestea sunà o pocnitură groaznică, necuratul perí, sicriul se deschise, iar in sicriu zăcea intins pre spate fiinţa cea neagră. Incet se sculà ea din sicriu şi prinḑind pre Stan de mână îi ḑise: — „Stane, „Stane! prin tine m'am curăţit eu astăḑi de pĕcate!" — „Eu sunt impĕratul Nero, — continuà figura cea neagră — moşul impĕrătesei celei de acuma, carele am făcut multe şi mari fărădelegi. Am condus poporul sĕu, am pedepsit poporul meu pre nedreptate. — şi am făcut şi alte multe pĕcate. Sunt acuma 50 ani de când am murit pedepsit de Dḑeu ca se mĕ fac strigoi şi se umblu noaptea prin această pustietate. Câţi oameni au venit aici se doarmă, toţi au murit de frică veḑĕndu-mĕ — numai tu Stane eşti unicul care nu te-ai infricat. Patru norocuri ai avut că eşti incă in viaţă, şi nu eşti şi tu acolo unde sunt ceialalţi mulţi, adecă: 1. Că nu ai deschis uşa când ceteai in pat. 2. Că nu ai luat sapa in spate când ţi-am poruncit. 3. Că n'ai descuiat uşa criptei când am ajuns